

**ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია (2006)13 წევრი
სახელმწიფოებისადმი წინასწარი პატიმრობის გამოყენების, მისი განხორციელების
პირობებისა და ძალადობის საწინააღმდეგო ზომების შესახებ**

(მიღებულია მინისტრთა კომიტეტის მიერ 2006 წლის 27 სექტემბერს მინისტრთა
მოადგილეების 974-ე სხდომაზე)

მინისტრთა კომიტეტი, ევროპის საბჭოს დებულების 15 ბ პუნქტის შესაბამისად, ანიჭებს რა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას უდანაშაულობის პრეზუმფციასა და პიროვნების თავისუფლების უფლებას;

გაიაზრებს რა აუნაზღაურებელ ზიანს, რომელიც პატიმრობის გამო შეიძლება მიადგეს ადამიანს, რომელიც შემდგომში უდანაშაულოდ იქნება ცნობილი, ან განთავისუფლდება სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისაგან, ასევე იმას, თუ რა დამანგრეველი გავლენა შეიძლება იქონიოს პატიმრობამ ოჯახური ურთიერთობების შენარჩუნებაზე;

მხედველობაში იღებს რა ადამიანის წინასწარპატიმრობაში ყოფნის ფინანსურ შედეგებს სახელმწიფოსათვის, ცალკეული პირისა და მთლიანად ეკონომიკისათვის;

ეყრდნობა რა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ გადაწყვეტილებებს, წამებისა და არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან დასჯის პრევენციის ევროპული კომიტეტის ანგარიშებს, ასევე გაეროს ადამიანის უფლებათა სააგენტოების აზრს;

მხედველობაში იღებს რა მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაციას (2006)2 ციხის ევროპული წესების შესახებ და მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაციას (99)22 ციხეების გადავსებისა და ციხის მოსახლეობის შემცირების შესახებ;

სცნობს რა იმის აუცილებლობას, რომ წინასწარი პატიმრობა გახდეს ყოველთვის გამონაკლისი და ყოველთვის გამართლებული ზომა;

მხედველობაში იღებს რა თავისუფლება აღკვეთილ ყველა პირთა ადამიანის უფლებებსა და ფუნდამენტურ თავისუფლებებს, აგრეთვე იმის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას, რომ წინასწარპატიმრობაში მყოფ პირებს არა მარტო შეეძლოთ დაცვისათვის მომზადება და ოჯახური ურთიერთობების შენარჩუნება, არამედ იმყოფებოდნენ მათი უფლებრივი სტატუსის შესაბამის, უდანაშაულობის პრეზუმფციაზე დაფუძნებულ პირობებში;

ითვალისწინებს რა წინასწარი პატიმრობის ღონისძიების შესახებ საერთაშორისო ნორმების შემუშავების მნიშვნელობას ისეთ საკითხებზე, როგორცაა წინასწარი პატიმრობის დანიშვნის გამამართლებელი გარემოებები, მისი დანიშვნისა და გაგრძელების პროცედურები და წინასწარპატიმრობაში ყოფნის პირობები, ასევე ამ ნორმების ეფექტიანად გამოყენების მექანიზმები ;

რეკომენდაციას აძლევს ევროპის საბჭოს წევრი ქვეყნების მთავრობებს გააცნონ საზოგადოებას და საკუთარ სამართალწარმოებასა და პრაქტიკულ საქმიანობაში იხელმძღვანელონ იმ პრინციპებით, რომლებიც ჩამოყალიბებულია წინამდებარე რეკომენდაციის დანართში, რომელიც სცვლის რეზოლუციას (65)11 პატიმრობაში აყვანის შესახებ და მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაციას (80)11 წინასწარი პატიმრობის შესახებ.

რეკომენდაციის (2006)13 დანართი

წინასწარი პატიმრობის ღონისძიების გამოყენების, მისი პირობებისა და ძალადობის საწინააღმდეგო გარანტიების უზრუნველყოფის წესები

პრეამბულა

წინამდებარე წესები მიზნად ისახავს:

- ა. დააწესოს მკაცრი შეზღუდვები წინასწარი პატიმრობის ღონისძიების გამოყენებისათვის;
- ბ. ხელი შეუწყოს აღკვეთის ალტერნატიული ღონისძიებების გამოყენებას იქ, სადაც ეს შესაძლებელია;
- გ. მოითხოვოს სასამართლოს უფლებამოსილება წინასწარი პატიმრობის დანიშვნასა და მისი ხანგრძლივად გამოყენებისათვის, ასევე პატიმრობის ალტერნატიული ღონისძიების გამოყენებისთვის;
- დ. უზრუნველყოფილ იქნას, რომ დაპატიმრებული პირები იმყოფებოდნენ იმ პირობებსა და რეჟიმში, რომელიც შეესაბამება მათ უფლე ბრივ სტატუსს, გამომდინარე უდანაშაულობის პრეზუმციიდან;
- ე. მოითხოვოს ღირსეული პირობებისა და შესაბამისი მენეჯმენტის უზრუნველყოფა წინასწარპატიმრობაში მყოფი პირებისათვის;
- ვ. გათვალისწინებულ იქნას წინამდებარე წესების შესაძლო დარღვევების თავიდან აცილების ეფექტიანი ზომები.

წინამდებარე წესები ითვალისწინებს ადამიანის ყველა უფლებასა და ძირითად თავისუფლებებს, მაგრამ ყურადღებას ამახვილებს წამებისა და არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის აკრძალვაზე, სამართლიანი სასამართლოს უფლებაზე, თავისუფლებისა და უსაფრთხოების უფლებაზე, პირადი და ოჯახური ცხოვრების პატივისცემაზე.

წინამდებარე წესები გამოიყენება ყველა იმ პირის მიმართ, ვინც დანაშაულშია ეჭვმიტანილი, თუმცა შეიცავს განსაკუთრებულ მოთხოვნებს არასრულწლოვნებისა და სხვა განსაკუთრებული კატეგორიის პირების მიმართ მათი გამოყენების შემთხვევისათვის.

I. განსაზღვრებები და ძირითადი პრინციპები

განსაზღვრებები

1. [1] „წინასწარი პატიმრობა~ - ეს არის ექვმიტანილი პირისათვის თავისუფლების აღკვეთა სასამართლოს მიერ დანიშნული ვადით მის მიმართ განაჩენის გამოტანამდე. ის ასევე გულისხმობს თავისუფლების აღკვეთის ნებისმიერ ვადას სამართლებრივ საკითხებში საერთაშორისო თანამშრომლობის და ექსტრადიციის ნორმების შესაბამისად და მათი კონკრეტული მოთხოვნების თანახმად. ის აღგულისხმობს დაკითხვის მიზნით პოლიციის ან სხვა სამართალდამცავი ორგანოს წარმომადგენლის (ან ნებისმიერი კომპეტენტური ორგანოს) მიერ წინასწარ, დროებით დაკავებას.

[2] „წინასწარი პატიმრობა~ ასევე ნიშნავს პიროვნების დამნაშავედ ცნობის შემდეგ თავისუფლების აღკვეთის ნებისმიერ ვადას, სანამ ის ელოდება განაჩენის გამოტანას ან მისი ბრალეულობის დამტკიცებას და არითვლება მსჯავრდებულად.

[3] „წინასწარპატიმრობაში მყოფი პირები~ არიან თავისუფლებააღკვეთილი პირები, რომლებსაც ჯერ არა აქვთ მისჯილი ციხე, ან დაპატიმრებული არიან სხვა საფუძველზე.

2. [1] წინასწარი პატიმრობის სანაცვლო „ალტერნატიული ზომები~ შეიძლება გულისხმობდეს, მაგალითად: სასამართლოში გამოცხადების ვალდებულებას დადგენილ დროსა და დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად; სამართალწარმოებისათვის ხელის არშეშლას და გარკვეული პროფესიული ან სხვა სახის საქმიანობისაგან თავის შეკავებას; სასამართლოში, პოლიციაში ან სხვა ორგანოებში ყოველდღიურ ან რეგულარულ გამოცხადებას; სასამართლოს მიერ დადგენილი ორგანოს მეთვალყურეობის ქვეშ ყოფნის მოთხოვნას; ელექტრონული მონიტორინგის ქვეშ ყოფნის მოთხოვნას; კონკრეტულ მისამართზე ცხოვრების მოთხოვნას, იქ ყოფნის ხანგრძლივობის პირობების დადგენით ან დაუდგენლად; ნებართვის გარეშე კონკრეტული ადგილების ან უბნების არმიტოვების, ან იქ არგამოჩენის მოთხოვნას; ნებართვის გარეშე კონკრეტულ პირებთან არშეხვედრის მოთხოვნას; პასპორტის ან პირადობის დამადასტურებელი სხვა დოკუმენტების ჩაბარების მოთხოვნას; სასამართლო პროცესის მიმდინარეობის პერიოდში ფინანსური ან სხვა სახის გარანტიების წარდგენის მოთხოვნას.

[2] შეძლებისდაგვარად, ალტერნატიული ზომების გამოყენება უნდა მოხდეს იმ სახელმწიფოში, სადაც ექვმიტანილი ცხოვრობს, თუ ეს არარის სახელმწიფო, სადაც სავარაუდოდ ჩადენილია დანაშაული.

ზოგადი პრინციპები

3. [1] როგორც უდანაშაულობის პრეზუმფციის, ისე პიროვნების თავისუფლების სასარგებლოდ პრეზუმფციის თვალსაზრისით, დანაშაულში ექვმიტანილი პირის წინასწარპატიმრობაში აყვანა უფრო გამონაკლისი შემთხვევა უნდა იყოს, ვიდრე ნორმა.

[2] კანონი არ უნდა ითვალისწინებდეს დანაშაულში ექვმიტანილი პირის (ან ასეთი პირების კერძო კატეგორიების) წინასწარპატიმრობაში აყვანის აუცილებლობის მოთხოვნას.

[3] ცალკეულ შემთხვევებში წინასწარი პატიმრობა უნდა გამოიყენებოდეს როგორც უკიდურესი ზომა, მხოლოდ როცა არსებობს ამის მკაცრი აუცილებლობა; არ უნდა მოხდეს მისი გამოყენება სადამსჯელო მიზნებით.

4. უსაფუძვლო წინასწარი პატიმრობის არდაშვების მიზნით საჭიროა ალტერნატიული ზომების რაც შეიძლება მეტი სახის გათვალისწინება; ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ექვმიტანილის ქცევის ნაკლებად შემზღუდველი ზომები.

5. წინასწარპატიმრობაში მყოფი პირებისათვის უნდა შეიქმნას მათი სამართლებრივი სტატუსის შესაფერისი პირობები; ეს გულისხმობს ისეთი სამართლებრივი შეზღუდვების შემოღებას, რომლებიც აუცილებელია სამართლიანობის აღსასრულებლად, დაწესებულების, პატიმრებისა და თანამშრომლების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად და სხვა პირების უფლებების დასაცავად, განსაკუთრებით კი ციხის ევროპული წესებისა და მოცემული დანართის III ნაწილში ჩამოყალიბებული წესების მოთხოვნათა შესრულების მიზნით.

II. წინასწარი პატიმრობის ღონისძიების გამოყენება

საფუძვლები

6. ზოგადად, წინასწარი პატიმრობა უნდა შეეფარდოთ მხოლოდ იმ პირებს, რომლებიც ექვმიტანილნი არიან დანაშაულში, რომელიც ისჯება თავისუფლების აღკვეთით.

7. პირის წინასწარპატიმრობაში აყვანა შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს ქვემოთ ჩამოთვლილი ოთხი პირობა:

ა. არსებობს საფუძვლიანი ეჭვი, რომ მან ჩაიდინა დანაშაული;

ბ. არსებობს საფუძვლიანი ეჭვი, რომ განთავისუფლების შემთხვევაში ის: (I) მიიმალება, (II) ჩაიდენს მძიმე დანაშაულს (III) ხელს შეუშლის მართლმსაჯულებას ან (IV) დაემუქრება საზოგადოების უსაფრთხოებას;

გ. არარსებობს ალტერნატიული ზომების გამოყენებით „ბ“ პუნქტში გათვალისწინებული შემთხვევების თავიდან აცილების საშუალება;

დ. ეს არის სისხლის სამართლის წარმოების ერთ-ერთი ეტაპი.

8. [1] იმის დასადგენად, თუ რამდენად არსებობს 7ბ პუნქტით გათვალისწინებული საფუძვლები, აგრეთვე შესაძლებელია თუ არა მათი გამორიცხვა ალტერნატიული ზომების საშუალებით, საჭიროა რომ სასამართლომ, რომელიც მიიღებს გადაწყვეტილებას

ექვმიტანილის წინასწარპატიმრობაში აყვანის, ან თუ ასეთი გადაწყვეტილება უკვე არსებობს, მისი გაგრძელების შესახებ, გამოიყენოს ობიექტური კრიტერიუმები.

[2] პროკურატურამ ან გამოძიებაში მონაწილე მოსამართლემ უნდა დაადგინონ, არსებობს თუ არა მნიშვნელოვანი რისკი, რომლის თავიდან აცილებაც შეუძლებელია.

9. [1] რისკის არსებობის დადგენა უნდა ხდებოდეს თითოეული საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე, თუმცა განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს:

ა. სავარაუდო დანაშაულის ხასიათსა და სიმძიმეს;

ბ. სასჯელს, რომელიც შეიძლება დაინიშნოს დამნაშავედ ცნობის შემთხვევაში;

გ. ასაკს, ჯანმრთელობის მდგომარეობას, პიროვნულ თავისებურებებს, განვლილ ცხოვრებას, პიროვნების პირად და სოციალურ გარემოებებს, კერძოდ კი მის საზოგადოებრივ კავშირებს;

დ. პიროვნების საქციელს, განსაკუთრებით იმას, თუ როგორ შეასრულა წინასწარი გამოძიების პროცესში მასზე დაკისრებული ვალდებულებები.

[2] ის ფაქტი, რომ პირი არარის იმ ქვეყნის მოქალაქე, სადაც მან სავარაუდო დანაშაული ჩაიდინა, ან ის, რომ ამ ქვეყანასთან მას სხვა კავშირები არ გააჩნია, თავისთავად არ უნდა ჩაითვალოს საკმარის მიზეზად დასკვნისათვის, რომ ის თავს აარიდებს სისხლის სამართლის პროცესში მონაწილეობას.

10. შემდგომადგვარად საჭიროა დაპატიმრებისაგან თავის შეკავება იმ შემთხვევაში, თუ ექვმიტანილს ხელზე ჰყავს არასრულწლოვანი ბავშვები;

11. წინასწარი პატიმრობის ვადის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას მხედველობაშია მისაღები, რომ შესაძლებელია დროთა განმავლობაში აღმოფხვრილიყო ის მიზეზები, რომელთა გამოც აუცილებელი იყო ამ ზომის დანიშვნა და ალტერნატიული ზომების გამორიცხვა.

12. ალტერნატიული ზომების პირობების დარღვევამ შესაძლოა გამოიწვიოს შესაბამისი სანქციების გამოყენება, მაგრამ არ უნდა გამოიწვიოს ავტომატურად დაპატიმრება. ამ შემთხვევაში ალტერნატიული ზომის წინასწარი პატიმრობით შეცვლას განსაკუთრებული დასაბუთება სჭირდება.

სასამართლოს უფლებამოსილება

13. წინასწარი პატიმრობის, მისი ვადის გაგრძელების ან ალტერნატიული ზომების შეფარდების შესახებ გადაწყვეტილება უნდა მიიღოს სასამართლომ.

14. [1] სამართალდამცავი ორგანოს წარმომადგენლის (ან სხვა უფლებამოსილი პირის) მიერ დანაშაულში ექვმიტანილის დაკავების შემდეგ, ის დაუყოვნებლივ უნდა იქნეს გადაყვანილი

სასამართლოში გადაწყვეტილების მისაღებად იმის თაობაზე, თუ რამდენად გამართლებულია მისთვის თავისუფლების აღკვეთა, საჭიროა თუ არა მისი ვადის გაგრძელება, რამდენად აუცილებელია მისი წინასწარპატიმრობაში აყვანა ან საჭიროა ალტერნატიული ზომის გამოყენება.

[2] დროის მონაკვეთი დროებით დაკავებასა და სასამართლოში გადაყვანას შორის არ უნდა აღემატებოდეს ორმოცდარვა საათს, ხოლო ბევრშემთხვევაში უფრო ნაკლებიც საკმარისია.

15. ადამიანის უფლებათა კონვენციის მე-15 მუხლით გათვალისწინებული გადაუდებელი ზომების მიღების აუცილებლობამ არ შეიძლება გამოიწვიოს წინასწარ დაკავებასა და სასამართლოში, წინასწარპატიმრობაში აყვანის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების მიზნით გადაყვანას შორის ინტერვალის შვიდ დღეზე მეტად გაზრდა, თუ ეს არარის გამოწვეული საქმის სასამართლო მოსმენის ჩატარების შეუძლებლობით.

16. სასამართლომ, რომელიც იღებს წინასწარპატიმრობაში აყვანის, პატიმრობის გაგრძელების ან მისი ალტერნატიული ზომით შეცვლის გადაწყვეტილებას, დაუყოვნებლივ უნდა მოისმინოს საქმე და გამოიტანოს გადაწყვეტილება.

17. [1] დაპატიმრების საფუძვლებს პერიოდულად უნდა გადახედოს სასამართლომ, რომელმაც შეიძლება მიიღოს ექვსმთხვევის განთავისუფლების გადაწყვეტილება იმ შემთხვევაში თუ დაადგენს, რომ მე-6 და მე-7 ა, ბ, გ, დ წესებით გათვალისწინებული ერთი ან რამდენიმე პირობა აღარ არსებობს.

[2] საქმის გადახედვებს შორის ინტერვალი არ უნდა აღემატებოდეს ერთ თვეს, თუ მოცემული პირი აღისარგებლებს უფლებით, რომ ნებისმიერ დროს შეიტანოს განცხადება წინასწარი პატიმრობიდან განთავისუფლების თაობაზე.

[3] დაპატიმრების შესახებ გადაწყვეტილებების გადახედვის კონტროლი უნდა დაევალოს პროკურატურას ან საგამომიებო ორგანოს, ხოლო იმ შემთხვევაში თუ პროკურატურა ან საგამომიებო ორგანო არ შეიტანენ განცხადებას წინასწარი პატიმრობის გაგრძელების შესახებ, პირი, რომლის მიმართაც გამოყენებული იყო ეს ზომა, ავტომატურად უნდა განთავისუფლდეს.

18. ნებისმიერ პირს, რომელიც წინასწარპატიმრობაში იმყოფება, ისევე როგორც მას, ვის მიმართაც მიღებულია წინასწარი პატიმრობის გაგრძელების ან მისი ალტერნატიული ზომით შეცვლის გადაწყვეტილება, უნდა ჰქონდეს გადაწყვეტილების გასაჩივრების უფლება და ამ უფლების თაობაზე ინფორმაციის მიღების უფლება.

19. [1] წინასწარპატიმრობაში მყოფ პირს უნდა ჰქონდეს განსაკუთრებული უფლება დაუყოვნებლივ მიმართოს სასამართლოს მისი დაპატიმრების უსამართლობის თაობაზე.

[2] ამ უფლების რეალიზაცია შესაძლებელია წინასწარი პატიმრობის შეფარდების თაობაზე გადაწყვეტილების პერიოდული გადახედვის საშუალებით, რა დროსაც განიხილება წინასწარპატიმრობაში მყოფი პირის განცხადების ყველა ასპექტი.

20. ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-15 მუხლით გათვალისწინებული განსაკუთრებული გარემოებები არ გამოირიცხავს წინასწარპატიმრობაში მყოფი პირის უფლებას, რომ შეიტანოს განცხადება მისი პატიმრობის უკანონობის თაობაზე.

21. [1] სასამართლოს ნებისმიერი გადაწყვეტილება წინასწარი პატიმრობის შეფარდების, პატიმრობის ვადის გაგრძელების ან ალტერნატიული ზომის გამოყენების თაობაზე უნდა იყოს დასაბუთებული, ხოლო პირს, რომლის მიმართაც მიიღება გადაწყვეტილება უნდა მიეწოდოს დასაბუთებების ასლი.

[2] პირს იმავე დღეს უნდა ეცნობოს მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ თუკი არ არსებობს ამის ხელისშემშლელი ობიექტური გარემოებები.

ვადები

22. [1] წინასწარი პატიმრობის ვადა შეიძლება გაგრძელდეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დაკმაყოფილდება მე-6 და მე-7 წესებით გათვალისწინებული პირობები;

[2] ნებისმიერ შემთხვევაში მისი ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს, და არ უნდა იყოს შეუსაბამო იმ სასჯელისა, რომელიც შეიძლება დაეკისროს პიროვნებას ჩადენილი დანაშაულისათვის;

[3] პატიმრობამ არავითარშემთხვევაში არ უნდა დაარღვიოს პირის უფლება, რომ დაენიშნოს სასამართლო განხილვა დადგენილ ვადებში.

23. წინასწარი პატიმრობის მაქსიმალური ვადის დადგენამ არ უნდა გამოირიცხოს პატიმრობის ვადის რეგულარული გადახედვა თითოეული კონკრეტული საქმის გარემოებების გათვალისწინებით მისი შეცვლის თვალსაზრისით.

24. [1] პროკურატურის ან საგამოძიებო ორგანოს ვალდებულებაა გულდასმით ჩაატაროს გამოძიება და ყურადღება მიაქციოს იმას, რომ მუდმივად ხდებოდეს პატიმრობის ყველა საფუძვლის გადახედვა.

[2] პირველ რიგში იმ პირებს უნდა მიექცეს ყურადღება, რომლებიც უკვე იმყოფებიან პატიმრობაში.

ადვოკატის დახმარება, პირის დასწრება და თარგმანი

25. [1] გადაწყვეტილება შესაძლო დაპატიმრებისა და მისი საფუძვლების შესახებ დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს პირს მისთვის გასაგებ ენაზე.

[2] პირს, რომლის მიმართაც შესაძლოა მიღებულ იქნეს გადაწყვეტილება წინასწარი პატიმრობის შეფარდების თაობაზე, უნდა ჰქონდეს ადვოკატის დახმარების უფლება მთელი სამართალწარმოების განმავლობაში, უნდა ჰქონდეს საკუთარ ადვოკატთან კონსულტაციის საშუალება დაცვისათვის მომზადების მიზნით. პირს უნდა აეხსნას საკუთარი უფლებები მისთვის გასაგებ ენაზე.

[3] ადვოკატის დახმარება უნდა განხორციელდეს სახელმწიფოს ხარჯებით, თუ პირს, რომლის მიმართაც შესაძლოა პატიმრობის ზომის გამოყენება არა აქვს ამ მომსახურების საფასურის გადახდის საშუალება.

[4] ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით გათვალისწინებული განსაკუთრებული გარემოებები არ გამორიცხავს პირის უფლებას სამართალწარმოების პერიოდში იურიდიულ მომსახურებასა და ადვოკატის დახმარებაზე.

26. პირს, რომლის მიმართაც შესაძლოა გამოტანილ იქნეს გადაწყვეტილება წინასწარი პატიმრობის თაობაზე, ასევე მის ადვოკატს დროულად უნდა მიუწვდებოდეთ ხელი გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებულ დოკუმენტებზე.

27. [1] სხვა ქვეყნის მოქალაქე პირს, რომლის მიმართაც შესაძლოა განხორციელდეს წინასწარი პატიმრობა, უფლება უნდა ჰქონდეს დროულად შეატყობინოს საკუთარი ქვეყნის კონსულს ასეთი შესაძლებლობის შესახებ, რათა მისგან მიიღოს კონსულტაცია და დახმარება.

[2] შეძლებისდაგვარად ეს უფლება უნდა გავრცელდეს იმ პირებზეც, რომლებიც ერთდროულად იმ ქვეყნის მოქალაქეებიც არიან, სადაც შესაძლოა დაპატიმრებული იყვნენ და სხვა ქვეყნისაც.

28. პირს, რომლის მიმართაც შესაძლოა განხორციელდეს წინასწარი პატიმრობა, უნდა ჰქონდეს სასამართლო სხდომებზე დასწრების უფლება. გარკვეულ პირობებში ამ მოთხოვნის დაკმაყოფილება შესაძლებელია ტექნიკური ვიდეო საშუალებების გამოყენებით.

29. სახელმწიფოს ხარჯზე უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მაღალხარისხიანი სათარჯიმნო მომსახურება წინასწარი პატიმრობის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების დროს, თუ პირს არესმის და ვერ ლაპარაკობს იმ ენაზე, რომელზედაც მიმდინარეობს პროცესი.

30. პირს, რომელიც უნდა დაესწროს წინასწარი პატიმრობის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესს, უნდა მიეცეს დაბანვის, ხოლო მამაკაცს - ასევე გაპარსვის საშუალება, თუ ეს კარდინალურად არ ცვლის მის გარეგნობას.

31. ამ თავის ქვემოთ მოყვანილი წესები ასევე უნდა იყოს დაცული წინასწარი პატიმრობის ვადის გაგრძელების შემთხვევაში.

ოჯახისთვის შეტყობინება

32. [1] პირს, რომლის მიმართაც მიიღება დაპატიმრების (ან წინასწარი პატიმრობის ვადის გაგრძელების) გადაწყვეტილება უფლება უნდა ჰქონდეს შეატყობინოს საკუთარ ოჯახს საქმის მოსმენის ჩატარების დრო და ადგილი, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება მართლმსაჯულების ინტერესებს ან აღუქმნის საფრთხეს ეროვნულ უსაფრთხოებას.

[2] ნებისმიერ შემთხვევაში ოჯახის წევრებთან კონტაქტის გადაწყვეტილება უნდა მიიღოს პირმა, რომელსაც შეეფარდება წინასწარი პატიმრობა (ან პატიმრობის ვადის გაგრძელება), თუ ეს პიროვნება ქმედითუნარიანია, ან არ არსებობს ამის გამომრიცხავი სხვა გარემოებები.

წინასწარი პატიმრობის ვადის ჩათვლა სასჯელის ვადაში

33. [1] წინასწარი პატიმრობის ვადა, მიუხედავად მისი განხორციელების ადგილისა, უნდა ჩაითვალოს თავისუფლების აღკვეთის ვადაში, თუკი სასჯელი ასეთი სახით იქნება დანიშნული.

[2] ნებისმიერი სასჯელის დანიშნისას, რომელიც არ გულისხმობს თავისუფლების აღკვეთას, მხედველობაში უნდა იყოს მიღებული წინასწარი პატიმრობის ყველა ვადა.

[3] ადრე დანიშნული თავისუფლების აღკვეთის ალტერნატიული ზომის ხასიათი და ხანგრძლივობა ასევე უნდა იყოს გათვალისწინებული სასჯელის დანიშნისას.

კომპენსაცია

34. [1] გათვალისწინებული უნდა იყოს კომპენსაცია იმ პირებისათვის, რომლებიც შემდგომში აღიქებიან მსჯავრდებული იმ დანაშაულისათვის, რომლის გამოც პატიმრობაში იმყოფებოდნენ; ამ კომპენსაციით უნდა ანაზღაურდეს ფინანსური დანაკარგები, ხელიდან გაშვებული შესაძლებლობები და მორალური ზარალი.

[2] ზარალი არ ანაზღაურდება, თუ დადგინდა, რომ პატიმრობაში მყოფი პირი თავისი საქციელით აღვივებდა ეჭვს მის მიერ დანაშაულის ჩადენის შესახებ, ან თუ ეს პიროვნება გამიზნულად უშლიდა ხელს დანაშაულის გამოძიებას.

III. წინასწარპატიმრობაში ყოფნის პირობები

ზოგადი საკითხები

35. წინასწარპატიმრობაში ყოფნის პირობები, რომლებზედაც ქვემოთ ჩამოთვლილი წესები ვრცელდება, ასევე უნდა რეგულირდებოდეს ციხის ევროპული წესებით.

საპატიმრო დაწესებულების გარეთ ყოფნა

36. [1] წინასწარპატიმრობაში მყოფს შეუძლია დატოვოს საპატიმრო დაწესებულება მხოლოდ გამოძიების ჩატარების ინტერესებისათვის თუ ამის ნებართვას გასცემს სასამართლო ან

პროკურატურა, ან ამის თანხმობას განაცხადებს პატიმრობაში მყოფი პირი. ეს შეიძლება მოხდეს მხოლოდ დროის შეზღუდული ვადით.

[2] დაწესებულებაში დაბრუნების შემდეგ წინასწარპატიმრობაში მყოფ პირს, მისივე თხოვნით, უმოკლეს ვადაში უნდა ჩაუტარდეს ძირეული სამედიცინო გამოკვლევა ექიმის ან, გამონაკლის შემთხვევაში, ექთნის მიერ.

სამედიცინო მკურნალობის გაგრძელება

37. [1] საჭიროა, რომ წინასწარპატიმრობაში მყოფ პირს საშუალება მიეცეს გააგრძელოს სამედიცინო და სტომატოლოგიური მკურნალობა, რომელსაც იგი დაპატიმრებამდე გადიოდა, თუ ამის გადაწყვეტილებას მიიღებს საპატიმრო დაწესებულების ექიმი ან სტომატოლოგი, შეძლებისდაგვარად წინასწარპატიმრობაში მყოფი პირის მკურნალ ექიმთან ან სტომატოლოგთან კონსულტაციის შედეგად.

[2] წინასწარპატიმრობაში მყოფ პირს საშუალება უნდა მიეცეს საკუთარ ექიმთან ან სტომატოლოგთან გაიაროს კონსულტაცია და მკურნალობა, თუ ეს გამოწვეულია სამედიცინო აუცილებლობით.

[3] თუ წინასწარპატიმრობაში მყოფ პირს უარი ეთქვა საკუთარ ექიმთან ან სტომატოლოგთან კონსულტაციასა და მკურნალობაზე, აუცილებელია ასეთი უარის მიზეზების ჩამოყალიბება.

[4] ამ მკურნალობის ფასსა და ხარჯებს არ აანაზღაურებს საპატიმრო დაწესებულება.

მიმოწერა

38. ჩვეულებრივ არ უნდა არსებობდეს წინასწარპატიმრობაში მყოფი პირის მიერ მიღებული ან გაგზავნილი წერილების რაოდენობის შეზღუდვა.

ხმის მიცემა

39. წინასწარპატიმრობაში მყოფ პირს უნდა ჰქონდეს მისი პატიმრობის პერიოდში ჩატარებულ არჩევნებსა და რეფერენდუმებში მონაწილეობის საშუალება.

განათლება

40. წინასწარპატიმრობაში ყოფნამ არ უნდა გამოიწვიოს ბავშვებისა და ახალგაზრდების განათლების პროცესის შეწყვეტა ან განათლების გაგრძელების ხელის შეშლა.

დისციპლინა და დისციპლინარული სასჯელი

41. წინასწარპატიმრობაში მყოფი პირის მიმართ დისციპლინარულმა სასჯელმა არ უნდა გამოიწვიოს პატიმრობის ვადის გაგრძელება ან მისი დაცვის ღონისძიებების მომზადებისათვის ხელის შეშლა.

42. დისციპლინარული სასჯელის სახით სამართლო საკანში განთავსებამ არ უნდა შეუშალოს ხელი ადვოკატთან ურთიერთობას და უნდა მისცეს ოჯახთან მინიმალური კონტაქტების საშუალება. ამან არ უნდა გამოიწვიოს პატიმრობაში მყოფის პირობების გაუარესება ლოგინის, ფიზიკური ვარჯიშის და სპორტის, ჰიგიენის და ასევე, ბეჭდური საშუალებების ხელმისაწვდომობისა და რელიგიური კონფესიების წარმომადგენლებთან შეხვედრების თვალსაზრისით.

პერსონალი

43. საპატიმრო დაწესებულების პერსონალი, რომელსაც ურთიერთობა აქვს წინასწარპატიმრობაში მყოფ პირებთან ისე უნდა შეირჩეს და მომზადდეს, რომ ესმოდეს პატიმრობაში მყოფის სამართლებრივი სტატუსის თავისებურებები და მისი პრობლემები.

გასაჩივრების პროცედურა

44. [1] წინასწარ პატიმრობაში მყოფ პირს უნდა ჰქონდეს გასაჩივრების საშუალება როგორც საპატიმრო დაწესებულებაში ისე მის გარეთ ყოფნისას, და ასევე, კონფიდენციალურად დაუკავშირდეს იმ ოფიციალურ პირებს, რომლებიც უფლებამოსილნი არიან განიხილონ მათი საჩივრები.

[2] ეს უფლება ავსებს (ემატება) სასამართლო წესით გასაჩივრების უფლებას.

[3] საჩივრების განხილვა უნდა მოხდეს უმოკლეს ვადებში.